

Bréfa- og málasafn Benedikts Sveinssonar 1921-1942, 2. hluti

Bjarni Benediktsson – Benedikt Sveinsson – Barðstrendingabók – Látrabjarg – Eyjólfur Sveinsson –
Bergsveinn Skúlason – Hvallátur – Pétur Jónsson frá Stökkum – Vestfirðir – Geirdalshreppur – Guðjón
Jónsson

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360

Benediktarskjöl

Askja 5-16, Örk 4

í mjóku degni. Hann dafnar árafuga vel í bálinu.
 Á ~~2-3~~ ^{tvínum eða þremur} vikum safnar hann 30-40 kg. af spik. Og
 flakst hann ^{flakst} í sjóinn á þessu tímabili, og hann situr
 í sjálfvargi. Sundið er honum ákaflega óþamt og
 losna háris dregur úr ferðinni. Hann tekur því mest
 feris sjó og vindi og sérður venjulega upp í næsta sker,
 sem hann kemur að. - Kröftarnir og þrekis er í engu
 samræmi við líkamspungann á þessu tímabili. - Selis,
 sem flakkar í sjóinn, ætur er þeir höfuð fell hvíla háris,
 og gengis úr snövi, og alast þannig upp í flakkingi,
 en nefndis sjóþvætingar. Það kemur oft fyrir, er þeir
 finnast, að þeir höfuð skriðis í sundur sveini og spik
 í höndum og knéfum, svo að skín jafnvel í burtu veinis.
 - Sjóþvætingar eru alltaf horadís og stundaum bálkis,
 og all ^{abund} ~~allir~~ þeirra eru ^{vitni} ~~væ~~ um skoth og vonda líðan.

Alþan sérður upp í bális til kópans og gefur
 honum "brjóstis" a.m.k. Trúvar á sólarkring. Það kemur
 þá stundaum fyrir, að hún safnar svo fellur í mót við
 að felnaða kópnum og valla framslodastu móður til-
 fimmungum sínum. En slíkt andvoralýgi er ekki held
 þeim, er sökilei segja við mennina. Viðimanninn
 gelur því að á hverri skundu og hann á það til að
 þessna harungi, en lála þungan kers rísa átt og lít
 að kolum himnar einfara fjölskyldu. - Venjulegast
 er þó að gefa urkummi lif, þótt hún gefi feris á sér í
 slafari.

Í seldafar er aldrei farið nema um fjörw. Hylkt er til að fara um það leyti sem kópurninn. Það fella hún hárinn, þá er hann fíllastur og stórstur. Kópurninn er drepinn með þungum kerpu, það tekur fjórt af og er hann aðsamastur vinnu.

Þegar kringorlinann er lokt, verður farið að og útselurinn hefur lokt við að ala upp kópuna - en þar hefur verið drepni - dregur hann sig út af fjörinu aftur. Tókkuð af honum far eftur til hofs, en nokkuð safnast þó saman við útselur og hleður sig þar allan vetrinn. Hann liggur ákaflega mikið uppi að vetrinum og er hann í sveigjannum, að sjór nær honum ekki um stærstu flöð. Hann liggur vitkun, en mánuðum annan ein þess að fara í sjóinn, ^{et} hann ^{verður} ekki fyrir slægt. Þótt nándangarðir sín og hörkerfrost og skinn ísi, liggur hann engu að síður. Hann letur þá fjösa allt í kring um sig og liggur í klakapöf en hól. Það er víð ~~alt~~ ^{alt} fjari þá, að útselurinn liggur í einstakur dvölu en mikið í þessu tímabili. Hann verður ákaflega mætur í þessum legum í sveigjannum og ekki nema svipur hjá sjá. ^x Þá hann mikið við það, sem hann er í samrin í jök og ágúst. Aftur í möti er landselurinn fíllastur sidari klata vetrinn, um það bil sem þendi hann og útselurinn, ^x er horðastur.

Það er við, að farið er í seldafar meðan útselurinn liggur um sum fastast og reynt að dæpa hann uppi í sveigjannum.

Til útseldraps en aðens valdir hinar farnu menn.
 Fæðir í útsker eftir útsel þykja einhverjar hinar mustu
 víkingafæðir, sum farnar en mi á dögum. En það er
 enginn högðarletur að komast að skerjinnu án þess að selur-
 inn verði þess var. Ofkast er brin við skerinn og lá gra-
 kallæti hefir jafnan vör um sig þegar hann sfer. Hann
 trýski aldri landeymingrum. Einn menn heldur skot,
 við vögðs flýti og örugga vör, ef komist^{er} að honum öðrum.
 Hæglum er ekki hent að eiga við hann minn skipi á þeim
 vettvangi. — Ginnul menn, með herma, að selurinn og vael-
 bakurinn hafi gælt með sér aðföndan samning. Svart-
 bakurinn vakir á skerjinnu miðan selurinn sfer og gerir
 honum aðvar, ef hella þar að hundaum, með hávarum, hejðum og
 miklu flugi, en hefur að launum ferkilor og lifur hjá
 selnum þegar hann er á vörum. Þannig vakir hvers yfir
 öðru í náttúrunni til að varast yfirvofandi heitir, þar-
^{einkannlega þess} ~~slæggis~~ til^{er} að varast hinu einu skafa önnu alls aðra-
 liffs á jörðinni — mannum.

Á vopni í slíkt selesfor en hófist allþingir kverpir
 með í-2 jarngöðum í endanum. En það gælt þar
 sum vísar, að fögnum manni þykja ekki að hafa langt
 vopn. Hitt er aðalatriðið, að mæturinn sé höggviss og
 öruggur. — Þegar selurinn veður var við marmafestina,
 hundir hann ofan af skerjinnu, blésandi og hvasandi
 af laft og hvasu, aðir á hvers um flýti þar og bætir
 kjaflinum fæti sig, eftir því sum hann kemur honum við.

Þá gildir það, að þórn að bíta keppnum og lá rítt, annars er vísirv töfð og vísirvöðum klýtur engar þórs af framminslöðummi. — Annars held eg, að þessor fersis kofi veris farmar mör ki þessor en þá, þá að oflast mun vísirv kofi veris lítil — kammere ^{þá í dæðir} ~~þá í dæðir~~ í fers — en vitanlega en þá stóir og gefa mikla átt og sluka hús.

Þessa smáþelli heit að framman kfi eg nefnd vorammi. Eg kfi um það fylgt gamall málvenjir í minnum. Það er þó að vísirv, að á stóirv, sum að framman en nefnd, en ekki ummín að vordögum, eins og þallirvís ~~tíva~~ vera ^{þá} ~~þá~~ sér. En langmóður kfi þá en þá vorvat, að undanvísirv uppríðirvinn og faglaðginn að nokkru lyti.

Það en mörg stóir, sum kalla að á samekinnvinn um í vorin, bók fálksfrak og sumuminn. Á þá þá einkum lífnefna dímlikis og selatognis, ávinnir í minnum auk margellmar fersloga, svo sum fjórfletninga o. fl., sum að nokkru ~~þá~~ versur gelis síðar. Vinnurinn kfi ^{þá} ~~þá~~ heldur ~~þá~~ veris reglunvinnir eða misadur við 8 eða 9 vinnurinn í síðorvinn, framur en annarvinn þá sum menn eiga afkomu sína undir stjórku og vísirvinn. Þá versur líka sjávarföllum yfirleitt við stjórku í Brúafírdi vegna mikils ílfjús og harðra strauma. En stjórkuvinn og langur dagur geris lífs eftir þá lífi mikla vinnu — og oft erfisv.

B. Þomóður í Hvallítrum.
Eðri Petur fússun frá Stórkham

Áttat af Kr. f.

J' lýsingu Þaudasands lúps og þess
gælt, at mig þu haf. vinst sattu til sjóvotna at
Hvallítrum vestra í austur lúpsu sjóvotna-
ar, Flaleggjör lúps, málavelt og af Þaudastínd
í ánum 1850 - 1890. Áti skal nú skullega lýt
þínu þar að lútsandi.

Þorverð var kalli frá sumarmálinu til messara,
og svo kom þetta ferðin. Mátt þu birta út, at
veslunarmálinu skulu ekki heima fyrir 12. áttu
12 vikur af sumri.

^{Alleguilell}
~~Faluvætt~~ undirbúningu var heima fyrir áttu
en meina löngu af stöð í verð. ^{þessu þessu að vera vel að þessu}
Skúinklæðum, sjóvotningum og fatnaði. ~~þessu þessu að vera vel að þessu~~
~~heima þessu, sem þessu að vera vel að þessu~~
~~þessu þessu~~ Hættu máttu hafa með þessu sattu lútsandi í
rími. t.d. koddur og annaðhvort breitt ~~þessu~~ þessu
~~rett~~ rekkjuvotir, og flestir hlífðar og sjóvotna-
dýni, slun kallið var. Hinn var fullbrétt, sem
aðrar senger. En hlífðu stýtti. Þessu þu þessu
sengerlengdina. Vanalega voru rími þessu og allur
annar fatnaður, sem máttu hafa með þessu, lútsandi
í lútsandi þessu. Til verðarmálinu, - 12 vikur, -
áttu máttu hafa til þessu: fjóra fjóru
af hárðfiski, fjóra fjóru af mjóli, í þessu,
og fjóra fjóru Kjök. Vætt þu fjóru (5 kg.)
til vikur af þessu matföngum. Þessu fjóru
skulu vera af flitmeti, smjör og flit. ~~þessu~~

þá 5 merkur til ~~hverrar~~ ~~viðar~~. 80 merkur af sýnu
til dryggjar voru einnig skulda til vertis annara
handa hvarjum manni. Þetta var talið, tíu fiska
fóti á vili, og löngert, aut sýnumur. Haff.
og sýlur munu hverskender ehli hafa talið sé
slétt að leggja minnum sínum til á þeim
áruno. - ^{mannanna} ~~útgert~~ ^{va} ~~va~~ ^{vanalega} kallad „mata“
er vermata.

Haffsgrin voru búi til helma, nema hand-
-fiskurinn. Hefan og feiturlið var haffi í ílát,
sem skinnu nefndist. Skinnu haffu flestir, sumir
haffu þó haffort, enkum sínum áinu, en þau
þattu ekki gáfi þegileg. Skinnu x áin að veru
úrelt ílát, ~~so ehli x máske is vegi að lýsu~~
~~henni líti~~ Hain var állu bréðari en haffort,
(~~sannabornir vís beizd og haff~~) Framhlitir
líklist á þann veginn lágu skatt holi. Ralið
var á framhlitinni, lamurinn á efri brunninni,
en losingun að nedanverðu. Opit lá þó vel fyrir
Kefan ~~Sifandi~~ manni. Hefan var gerð upp í vinstro
homi skinnunna, x sklið var rétt fyrir henni.
Renut var bráðna floti um aklam eudann
þann, sem hofan var haffi í, og flak síðan
brött utan um hofuna til að verja hana,
skemmdum. Skundum var hofan gerð er
nýju kjöti að lausku, annars ís laugiljót
er salkjót, sumir kuru laugiljót hofuna fremur.
Smjörinn var dröfð í hinni euda skinnunna,
og flak brött í autu raunnið, sem á milli varð.

ú állu þess mestu mjölninu vöru gjörðar næfur-
 þunnar flatkökur og kálherbar, svo þar mygluðu
 elni þátt lengi veru geymdar. Skyldu þá sentu
 látt úr fjölskyldunum. Önnur þáð kalladar verkökur.
 Þattbraut var skundum gert ein dælillur af mjölninu
 svo sem til salgetis og til nestis í verit. Þessi
 önnur kökur né braut geymt í skrinnum nunn-
 ul náttúra daga í sumu. Hitt var látið hanga
 í sig í þunnum þoka. Undir gífurlegu skrinum,
 var oft gremur skúffar, sem náði gáfla milli.
 Í heimi geymdu menn ymislegt smáleis, svo
 sem þráð, band, nálar og fleira þess háttar, ef
 dýttu þyrfti at plögguu eður skútklæðum, einnig
 þessi rílför, og sumir lögjur eitthvað af skil-
 -ingum.

Þegar allt var látið til faranna, var helld
 ferðaver, fjúrtu, og gáfet. Róðrabátarnir önnur
 sexonngur, stórnir og smáir. Á flestum vöru sex
 menn, en á sumum þessum stórnir sjö, eður þá hlíf-
 -drættlingar. — Fyrst var farið út að Siglunesi,
 og ef uður léfsti var haldið áfram alla leið
 að Hvalabaknum. — Síð og fram af Sigluneslend-
 -ingum og botni, sem Þjarnabotni heitir. Hann kemur
 upp um hlífballinu gö. Þegar hann kom upp,
 voru talið hafiðar barfendarnir vestur. Var
 þá meðstráumur út með hlífum, „lökkjandi“
 á Sandflöu og út með Þjórgium, og norður-
 -fallsupptaka, og kom að Þingum. Skundum
 blis einn stórnir svo byrlega, at þetta gægi
 allt eins og í sögu. Þá átti einn stórnir
 að veslufendarnum umtá at hita ferðaverðars

þegar í vörð var komið, bjóðuðu menn sig
fyrst, sem kallad var, konu föggum sínum
fyri í verðunum. - Rúnstak vör til í bjóðun-
um, þar að minnstu kosti fjálar í rúnstakka.
Einn bákur var um hverja bú, þrjú stær
fjöður rúno gátu verð í hverri. Þeir vör
saman í hverja rúni. Vör þeir kalladi lagsonum.

Stúnum vör settar á rúnstakka til beggja
euda, þannig að opid vör að rúnum; háfta-
lögin vör sitt í hverri euda. Þrjátí vör hláðit
undir rúnstakka og sandi ^{mokk} ~~mark~~ uppi
rúnstakit. Bjóðura vör flestar 9-10 ála langar
og um ^{þrjár} ~~þrjár~~ á lengd breidd, byggðar með málum,
stóðum og skaröftum. lögðum á vegg. Heller
vör í stöð áreflis, og skaradar svo, að lítill stú eða
lak. þakið var svo gfið með torf. Engis gler-
glaggar vör á bjóðum þessum, heldur áðeins
gát í veggja brúni, sem bjóðu lagði inn um.
Veggjað var meðalmanum vel í öxl. Vör þeir
hláður ís brúbjóðu þrjátí einu saman, að
innu, en ís þrjátí og torf að utan. Rúna
vör bjóðu þessar bjóðara háhabanda á ^{rum} ~~verum~~.
Hvern bjóð fylgdu viss verkjör, en það vör
grjätgæður til þess að þurfa á slembit, svo og
grjätmaissrekkindi, talniörkuf þó, að minnstu
kosti ofan í fleðarmál. Slembitögardarnir
vör allir einhláður, meðalmanum með hól.

af hafi. Þeir smá-þýguburt eftir þó, sem ofar
 dró, og áðenn smá-grjót eftir. Þessulega vör
 þeir mjög fallur í vör lurgju, & ~~en~~ komist va
 til vers, og vart þá að hlata þá gæðuna af
 mestu star allu upp af þar. — Dakt þess hafi
 þess bálsháfu hrýggjagart, sem slimbátunum
 var hrýgð í gæðatt og hann hærðaði.
 Þess gæðar vör driladur meðan, framleggri
 og þess hladaur þess hær.
 Eitt af þó, sem og tilheyrir versgjönnu, var
 reidningur. 3000 þess. Hann var svo gýttur,
 að lagður var reitar í hrællungsgjoti, lítit
 eitt lagri í miðju, og stóru stórum ræðað í
 kring. Þess ~~hann~~ reidningurinn að vers svo stór
 um sig, að hann tók allan aflann í nátri
 lurgju. Þess var fiskurinn brenni, & í land
 var komist. Þess megin út reidningurinn var
 hladaur gjatbálkur, sem lák meðalmanum
 í niðri, og hella lög afan í. Í hella þessum
 var fiskurinn fladdur. Bálkurinn var kall-
 -aður fladningur. Ræðað var málkud stórum
 stórum. Kringum dældinnu blett út flati-
 -ningurinn, þar sem fladningurinn var
 stóður. Þessulega út fladningurinn vör
 þess þess, sem stórum stórum var ræðað
 kringum. Í öðru þessum var flattu fiskurinn
 kastar, en í lura, & hann hafi vers
 ríður upp.

Es þess var komist byrjaðu ræðarinn ~~þess~~.

~~Þessi elvinn og með fullum krafti.~~ Kvælt var
 þeirrið, þegar gaf, þó ^{at} seta völd ströuminn.
 Þar þá ræddi í há-fjöru eða lítili letið ~~at~~;
 einnig í Ströumanna. Þá var suðurfalls
 niðurslættur, í hl mída km. Þar svo setið fram
 í uppstíkkur norðurfalls. Um hindaustu fællin
 verður gáfan elurt ræddi út. Meðströumur
 var í landi og í ^{landi} með ^{vötra} söngræðferð. Gáfan
 var komið ~~at~~ landi vör um flóð eða mikið
 fullið ~~at~~. Í gæðviti heit þáð stundum,
 at þarinn vör ellegu vötra um viku.

Svona stöðuga gæfli vör kallaðar „sjöðuggjar“
 Láfarist var gáfan ítsjárverður þröskullur,
 í misjöfnu sjövedrum, þó ~~at~~ völd ~~at~~ fara
 yfir hana í vötri lueginn, ef sátt var suður
 ögni Tanga, og mestu furða var, hve sjáldan
 meitu slýs ~~at~~ smálatum. Þröskur var þarinn
 þétt út. Tanga-aldan þegar hún var ífjör.

Þar var hún þráð-njó, aðeins nokkrar
 & bátslengdir. Oft kallaðu sjómenn
 Þröskurinn í gamli „gömlu kinnu“, og sögðu
 þá: „Hú & hún kát“ eða „mí & hún ífjör“
 eða „mí & hún grættu, gamla kinnu“

Aðeins vör málud handfari, og einnig
 sákt eftir slæmbitsafla. Þó ~~at~~ fiskadist
 nokkud af þorski og heilagfiski, en mikið
 minna. Þedann setið var ~~at~~ fiskdrætti; andspá
 einn mæður í hvarpinum bát, meðan hann hafði áfram,

annars tveir. Skyldi andeafa svo vel, að ferir
 stötu beint niður, en þó lítið eitt aftur með
 bordinu. Báturinn bar svo með fallinu. Kippt
 var svo á, & kallad var, efli þó sem heitu þótti.
 Oft fékk andafsmáðurinn að tala sig meðan
 hinir kipptu. Venjulega reundi annar
 andafsmáðurinn í barkanum, og oft annar
 aftanslipps maður í skut. Þann háfðrellinga
 á slípi, ~~sem~~ reundu þeir oftast í skutunum. Allar
 áttir, aðrar en andafsdóttir, voru lagðar þvert yfir bál-
 -inu, og selid á þeim meðan rennt var. Til beito
 var málud göminn ír steinbitnum, sem kallad & „gömmur“,
 svo og lifrin. Þegar steinbitar & dreginn, & hann
 paladar strax og hann kemur inn í öldrostokkinn.
 Hver maður sloði drátt sinn, meðan fænt rann
 til batna. aftur. Þar það gætt það til þess að komu
 mein afla á bátnum, og flýta fyrri aðgerð í landi,
 og ekki sítt til þess að létta landbúndinn í
 reidningum. Líkileg hulega þátt, ef einhver átti
 íslögðan steinbit & að landi kom. Við þeirri sök
 lá ákuedid vit, sem að sinnum mun aldrei hafa
 verið beitt. Drátturinn var sífudur „slögmevi“
 Þegar að landi kom, var allur fiskurinn seiladur
 og borinn upp í reidningum. Þyrðaróliu var
 minnlega fátíðis langa, nýjor káðall, stór þri-
 -smúid snævi, með frétölu í öðrum endanum,
 sem kallad var hnappur, en smárislykkji á hinum,
 sem seilavóliu var þröð á. Venjulega voru hafðir
 8-10 steinbitar í byrði efli ~~stærri~~ ^{stærri}. Þó mun
 jafnan al. steinkleddi meðan bót var af.
 Ólafsendavær voru hafðir í fyrir, og tveir

sluðibitar i hvarjum, en lyklegan á baki með hinum.
 Vægulega gæfu menn sí matarbita áður en aðgerð
 byrjaði. Sluðibiturinn - og annars alls gíslar - var
 tekinn í sjónum, og hann var borinn upp, svo til þess at
 hann komi hreinu í reidningu. Hann var sálin
 þæginn eftir flakninguna, hellað borinn Strax í gáðana.
 Talid var, að hann verkadist þá betur. Þá flakningu
 var þess gætt, að láta kvíðugga fylgja áðrum
 helmingnum, en bakugga hinum. Allur sluðibitar
 var hilaðar undir herzluna. Þomast hann þá fyrr
 Ríklings af Spökum. var þokadur í ljóllum, en
 þorkur á reitum. Ári 1880 var talið að saeti. og
 velja þorsk til útflutnings. - Talid var að sluðibitar
 verkadist allur betur í góðum en ljóllum.

Þelmuðil vinnu var að hirta feiklaguð meðum
 á herzlunni stítt, en og sluðibiturinn var hálfr.
 þurr orðum, var honum hvirgjað í gáðana.
 Var hann þá að mestu kominn í ábyrgð, sem svo
 var nefnt. - Oft vör þannig döð til þrjú þúsund
 Sluðibitar í einum hvirgu, og vör það all. myndar-
 -legur og björgulegur ^{hladar} byggjar. Adkomumenn
 Skiptu aldrei aflansum fyrur helin var komist,
 að vertíðarlotum.

A Litlaeser hagarí nalluð öðmísi til, en í
 Litlaeser stöfum. Þrumum og Litlaeser.

A Nesum vör að seila, mis og í hinum stöfum -
 um, en þar var þessi lending. Seilið var því sett
 í Skurz, síðan var beðit eftir lagi, manni slopp á land
 með ~~seilanum~~ enda ~~seil~~ seilaskiðnum, sem beiddist vör
 um annan handlegg hans. Þar það gætt til þess, hann
 heft báta henda lausa, því illt var að fótta sig

10
í stórgíglinum, of næsta álag náði honum, áður en hann
var komid. Maður sá var kallaðir Seibarnaður.
Hann varð að vera búið fróður og fálviss. Átt. hann
Síðan að draga upp seilina og hafa af henni í
fúðningum, meðan henni fór með bálinum í
rífið og settu hann. Sjaldan var svo láðant í
Nesit, að ekki þyrfti að setja lagi ~~lagi~~ til að komu
manni þar í land. Þátt þessi áminnandi fylgdi vori
í Nesinu, fylgdi því sá Koster, að þar var suginu
fjörubúður, og þar var þrífalegra í landi, en
skipagata var lengi þáðan. Allt lið meðan, með
sýnum, vör hvallungar og stórgígi, en falllegir
grasbalar ofar, þar sem biddinnar sláðu. Í
Nesinu flugu venjulega japónorgi bátar og frá
Íslandinu, og lík bátatala heiman frá Katnum.
Lutli Smákafor vör nálegt biddinnu, sem
kallast vör ~~Krór~~ + Krór, í þessu var lítil kaffi.
Eftir það komst í nakkum, svo var og sadit í þessu
lundi og ~~sem~~ ríminu, helzt spólu, steinbítlausa,
spildinga og jessu hatta, sem lítt þyrfti hlufna.
Lunda var önd íllt til eldivita. Olivóla þekkt
ekki fyrir nakkum eftir 1880. Þá kom sínu.
Egja-formatur með ríkvéitjatu alinnu til þess
að lita í kaffi. Þátt slíkt þá önnu gersemi.
Lítil þrúður ~~og~~ nýttu var mun allt, þó
fírfing og báta. Bátar vör skolaði eftir
halnu róður, og ekki vör í betri veg, ef illa
var frá því gengit. Venjulega var skolan bát-
anna verk hálfvæðinga, þar sem þessi
vör í slípi. - Oft þrúðert í þessu tía

[nýlínna]

vermánum & að verðarlokum ~~er~~ leit, enda
 vor gamalt nafn þjá vermaum í síðustu
 verðarviku. Hátíða kvefdu þeir lán,
 "röðaviku". Á lánum var þó gálfur & hallari
 þá viku, þessu en aðrar, þó ^{at} mörg var þar
 matarholan önnur en gírnin. Eftir forðaga
 þrygðis varþit. Þessu vermaum þá gálfur leyf-
 til að fara í ákæðum hleða þjorgsins til,
 eggjaklukur og fugla. Þarð þessu þarð aftart gótt
 búið, og þarð svo, að þeir gátu einnelt flutt
 nahlund heinu með sér. Þar var þarð kar-
 -kmit / nýnema. Lárabændur lámsættu
 oadina, ásamt þjorginu. Tólu þeir svo sinu
 hlut fjnri loortelaggs. Ekki slökktu þó
 vermaum niðar náðrum vegna þjorgferðanna,
 en fóru helzt í þar ferðir í norðan stormum, þessu
 ekki gaf í sjó. Sá ^{þessu} þjorgsins, sem
 þeir flugu lítla, vónu sannaðis Tangar, þar þá
 sannaðum Þaðsbrakum, og einu langt vestur eftir
 og flug varþ. Gálfur slógu þessu stór þjór skíps-
 -hafnis sér samnaum um þjorgferð. Einu matel
 þessu völd að vera vel þar Sigari. Sigarinn
 fól þó eggjakluk; annar var Hallaður hestjaklukur
 Veijulega vónu einhverji af skípskafnum eftir
 heima, meðan heinu fóru í þjorgferðina, umu að
 ymsu, & þess þessu; Flugu þessu gálfur sína hlut
 en eggjaklukum, ~~ad öðru en þessu~~. Þó vónu gálfur
 nahlund egg óskíft, veijulega 10-20, eftir þessu sem

12
afslátt. — handu þeim, sem í Þorjól fóru.
Var sá ~~stótt~~ eggjaklætur kallaður „matavand“

Sjallan nam eggjafengur vermauna ~~all~~ miklu,
en bót var minnumu nýnæmi á eggjum og fugli,
enda oft fædd að ónægðart um matarfordæm-
luga þeim, og ekki vón forsjelli á góðu háfi
gæddi, svoðiebæli þessi komu og gafu
matavel. Og ekki síðer, ef eitthvað vort
efki líf að taka mest leið heinu. ~~Eggja~~
~~önnur vortu, og hennarvætt þvi nær óþekkt~~
~~líf sálita~~

Fiskaferti

Efki miða 10. viku sumars fóru þeir, sem
lungst vón að komna að hugsa líf heinflethu-
ing, og slepptu ekki góðu ferdavætti við þvi.
Fóru þeir þá heinu í vöðabátum með þvi,
~~sem þeir~~ fullfermdum, og sátu önnur
skips, og stórn, áttarunga og leinsranga til
að flytja á voraflaum. Ferdi þvi vörn
kallaður „fiskaferti“. Skips þessi vörn
regndar öll lívöin, lívöpa, sem nefnd vörn
áttarunga, og háfðu þvi finnið ríu.

Fiskaferdaskipin báru flest frá 16-24
hundred tálfræð, auk. hress, þvaks og ríklups.
Vörn þvi þvi lídum miðað við bændamagn,
og talin stórn, á þá, — dattu- hennarvætt. og þvi.
Allur fiskur og fugl var þá talinn í tálfræðum.

hundraðum, þ. l. 120 i hundraði hvarja. —
 Jafnan var skilið eftir einni máður af bát-
 lögnum i urinu, meðan feikferðastupit var
 sett. Þó þessi refsli, ofleiddgjörv. Skýldu.
 þessi hirta um efla þann, sem ekki var full-þann.
 og létu eftir feikfangi og fögnum filaga sína.
 Alþrei munu sí ~~bæð~~ bið skemma í þessum
 dögum, skundum vilja í þu lögum.

Þá er lagt var af stað til heimferða i
 feikferðastupnum, var skunda greinagæðer
 máður — og skundum fleiri — út i Bjorgbrin
 i þvi slugi ad skugguast um, hvort villteki-
 — létu ferðavæðer myndi ein stund flóa — þ. l.
~~þessi~~ ^{þessi} milli Bjorgtauga og Skorar. Algalegd
 síu taliu tefar 5 vikur sjávar í 35 km.
 af þarinn grunnleitt. Í þessum leidd var allo
 ekki um leiddinga ad roða, nema af að
 slýldi i Keflavík, aurtan háabjörp, af
 i naudei rak. Þvíu leiddi kom stöku sínu —
 um fjöri, ad leidd var leiddinga i Skor.
 En áll algalegdin þá háttu ad siglunni
 er taliu tefar 7 vikur sjávar.

Þegar skundum komu til baka af Bjorginu,
 og láldu fort ferðavæðer, var byrjad ad ferma
 skipin. Þó þessi ^{sett} var lægt niður, ad þann
 góti flóti um flöt. Þessi jafnan var borit a
 þann. Þóu teki af þóu minni þinnu, lét

afstafta og fleusta, og hláðit í þau, jafnt í skut
og barka. - Kemt var þámi ofan með bord-
umum með nokkurn millibili, svo langt
sem búlkinn náði, línkum aftan.

Staður þar nokkud uppi af bordumum, og hálldurt
lílit sitt út í út. Vón þetta nefnda „bordstíkur“.
Var svo hláðit að bordstíkumum; var það kallað.
„að brjóta út.“ Það, sem ofar var söxum, kalladit
stakkar. Var hann lílit sitt breiddari, en skips-
breiddinni næm. Bordstíkurvar studdu hann.
bátum megin, svo skilbert laggadit. A stærstu
Skípmum henti það, að stakkurinn tók meðal-
manni undir hönd af þöflu.

Líj var farið eftir stöð með hleðu í skípmum
þessum. Því sterra sem skipid var, þess meira bord
þurfti að vera fyrir báru. - Svebjörn Kusthúsbæne-
-sjógarþurinn milti. Kvæðt ekki vilja fara með
Svefnegja. Þónir hláðuári þu svo frá háttum, að
sjóv. Væri í samfarir í þreiga bordi. Þónir
var stærsta ^{opit} skipi í Breidafert í síðari
hluta 19. aldar. Þegar lálin höfðu verið í hann
8000 pund, vón um fyrir hann fjögur bord.
Hann tæfi samílegu vint æl for með 6 tonu.

Stáku sínumum kom það fyrir, að æðer
breytist, eftir að þórit haft vint í skip, svo að
ekki völd af ferð; það skiptist. Væld þá að bra
af, ofan, að söxum, að minnsta kosti.

Jafnan var lagt af stöð, & lílit var fallit út,
eðer sem svarað. Sullu skipislegu, ef stöð

- streymt var. Var þá upptaka súðurfalls,
 & komið var austan fyrir Þjargfanga, og með-
 -streymt; ella ógæflegt að komast leiðar sinna.
 Hægt inn met Þjarginn, en strauvar svo
 harðir, að svo þegar sem siglt sé, ef strámmur
 & met, en sá menn undir örum grótopast
 bekkur en ~~stóftu~~ ^{halda yst} i mótstrámmi i fullhóttu falli
 og stórstrámm. - Þáðal-þrekstrámmur var að
 komast að Siglumeri. Þangað eru stítt með-
 -strámmur að mestu, vori lofa star leiðir.
 Stólu sinnum mun hafa verið tekinn hvið
 i Skor, ef stóla á, að hildastígt var. Er komið var
 að Siglumeri, tóku menn sig ~~Komast~~ ^{leiðir} þar nær
 Komast. heinu. - Þáð sinnum en tóku þegar 6 vikur
 sjávar þá Siglumeri til Flabeggja, en á þeirri leið
 eru hvarvetna lendingar, sinkun & kemur inn
 i Eggjar. Þegar austan viddar var, þókadust menn
 höfu in höfu með austurfallinu, en lofu
 af séi austurfallinu inn með Þaðastvírdinni.
 Það ~~er augljóst mál~~ ^{er augljóst mál} ~~það er sjálf~~ að ferðir þessar vónu ekki alltaf
 tekna með siggjæði salunn. Ekki vón þar allir
 jafn. Knáir en hvar ^{um sig} ~~er~~ lagði jafnau fránn krafts
 sinu ~~unyrðsgust~~ ^{unyrðsgust} og ótrúlegt, og enginn taldi eftir,
 þótt hinir minni mættar bori gæfist in byknu.
 og sam hinir þrekmeiri. Stólu sinnum kom
 það fyrir, að hálftu mánuðs leið frá þar ^{er} ~~er~~ náðrun
 var ~~er~~ lokið i verinu, og þar til hvar var Komast
 heinu til sín.

Er heinu var komið, var aflámmu skipt; stímbít
 haussu, þorski; ríklung og rafabeltun. Hið séðast

talan, nam galdur miklu. - Friðmiki háseta voru þau,
 að hvar sem dró bregðandi spökun, átti allt kvíðar-
 -stykkið, og spóðum fram á röfum. Kvíðarstykkið
 var kallað „vathorn“ og spóðstykkið „blaka“. Kvíð-
 -urinn var ristur og hertur sem hvar annar ríklíngur
 og þétti ^{sel} gælis mætur. - Þessar liður, sem minni
 voru en svo, að tekiu ytri af þeim fjögur flötu og raf-
 -belti, voru „stofnaðar“ sem kallað var, þ. e. þar voru
 flattar, tekiu inn þeim hryggurinn og háfudid skótt
 af, sitt rafst var látið þelgi hvori háppi. Hápunar
 voru síðan ristur og hertur. Liður þessar voru kallaðar
 „gjafalóur“ og hásetaþrökun. Var þeim skipt
 milli hásetanna, og æðru afsláft veint skipt.
 Þau voru sitt, sem hásetar, þeir er vinna mennu voru,
 þess af afslá sínum. Þeir áttu hrygginn í blutar-
 -slembit sínum. Venjulega seltu þeir, heima ~~mönnum~~
 þar vestur. hryggja-leik sína. Þar voru þeir natandi til
 gripafóðurs, og þéttu hvern lötu betri, eintraulega fyrir
 lömb. Töldu þeir þar mörkina (12 pund) af slembits-
 -hryggjunu gafgiltu lötuþundi. Lengi va verðit á
 -hryggja-lundradinu, tálfrótt á „túmark.“ þ. e. 67 áuru.
 Delt þetta til samans nam aldrei miklu, en það gladdi
 menn á þeim áinu. Þá þekktu ekki hvar tekið var
 ni miklu kaupit.

Formenn. höfðu ekki formanns leik, af þeim áttu
 Sjálfir ráðarbátinn, en voru þeir formenn fyrir öðru,
 galt bátsigandi formannskepp af bátskleikum.
 menn það hafu veint veltarveidi fyrir hvergi verit.

17.
Fyrir Lufkaferðaskípið var ~~fríð~~ greidd vott - 60 stykk - Stein-
-bils, sem skipt var af öskiplum ofla. Var það kölluð
Skipsleiga.

Allgatt þátt, ef þjóú hundnef, stór flugurt til
 hluta yfir vorit. Þar sá afli talinn bestur sex valla
 vort. Steinhilshausa-hundnef á sínu fletta var
 seet á sínu fletta; fjögur hundnef á vott. Þáttu
 það gáf matarkaup. Verð fletta var mýðad ínt valit
 og vel urkað firkfang. Hæstar voru hluta af Steinhil,
 sem flugurt hefi á hátinu, svo utad si, var lýá
 Erlendi brida Kjesfjándsgru vorit 1907. Þóm það ríu
 sín hundnef, stór - auk annars afli. Í afli leysis -
 vinnu vörn annar til, að allri flugurt hundnef hluta
 yfir verðinu voru hluta. - Áðer en skipt var rafa -
 belkinnu, vörn hluta frá sitt sta too þau vörsta, og
 þinn skipt milli skipuþjó. Þóm þau kálluð skiptabelt.
 Fekk þar hver sínu deila urð. Þar síðan zert að
 smæðing, og vörn meun glæðer og reifer eftir muna
 þraut. Gelit var þess, að sumir hluta þá verit svo
 lystugir, að þeir hluta slit sujóv ínt rafa belkinnu.
 Skiptabeltis. smæðinnu sínni. (Hluti var ekki
 fert til annars). Á síðustu var hluta kaff og
 sjáldan mun þá breunirnotar þafa brotis til, að
 sata með sáðit. -

Viðast var það talin skyldu Kvóð, að haisstær,
formleum flyttri haisstærna til heiminna þeirra, ~~þar~~ ^{þar} ~~er~~ ^{er}
svo langt sem í bat vord komið. — Enn þó,
ef ekki hafð þurft að selja haisstærna, þá er
var farið. Vægin þessi ~~þra~~ heft, mun hafa átt
seis stak víðast um Östförna, næstu leikvísar.

At sögnaldinum var blánni skipt í fjórt-
muga, Nordlendinga, Austfirðinga, Sum-
lendinga og Vestfirðinga. — Í fjórtmú-
húsinu, nema Nordlendingafjórtmúsi, skýldi
ára þrjú þing, og þrjú góð orð ~~um álfur~~
í hverju þingi. — Vestasta þingid í Vestfir-
tingafjórtmúsi, og núm leit vestasta þing
landoris, var þorakafjæðorþing. Þinghá-
sið tók yfir allan Vestfirda skagann, norðan
Breidafjarðar og vestan Húnaflóa. Þingstaðinn
var í þorakafjæðorbakki.

Það er láft fyrir satt, at þessi skipan nú
fjórtmúsa, þing þeirra og tala góðortu í þeim,
hafi orit gerð at fyrirslagi breiðfirðka höfð-
ingjans Þórar gellis.

Orit er nú, hvernig góðortum þremur hefi
veit skipt í þorakafjæðorþingi ~~at formu~~ ^{af formu}, enda
skipti þat einu máli hér. En í þessari formu
þorakafjæðorþinghei en nú líka þrjú sýslar,
Bardastandar, háfæda og Strúda. Góðortu
hafa þó ~~at~~ ^{af} formu alnt gáfunörig í þessum
landshluta og sýslum en nú.

~~Enn~~ ^{Enn} sem ~~er~~ ^{er} þá af upphæf. hlut, ~~nú~~ ^{er}
Vestfirdarkaginn nokkurhómar þríhyrnigur,
þar góð grunnlína norðvestur Breidafjarðar.

dreymi frá Þjórglíngum um Felsfæðaröðina á
 Gullaugsvellarhöfða í Hútafjörðum.
 Önnur smáelliðarlinna yfir dreymi frá Þjórglíngum
 yfir andnes og mynni Vestfæðu, norðan um
 Hornbjörg, og hio ~~þetta~~ þaðan suður um Skauti
 á Gullaugsvellarhöfðu. Þessi fæðaröðin yfir
 nálgast 150 ríðum á lengd, Vestfæðalinnan um
 140 km. og Húnaflóalinnan um 127 km. Hæð
 Þrengingarsins, blá linn af Skauti, vestan
 þess fæðar, og í Hornbjörg, ~~mundi~~ ^{mundi} sýnast
 nálga 112 km.

Skagnum & á Kaflgu vöðslunum, alla leif
 frá Felsfæðunni norðan og frá fæðaröðunni, og sýna
 dreymi ^{með} Húnaflóan. Hér fjöðurinn sýnir
 þar íst af öðrum, smáum og stórum, og hvarla á lítið.
 Fæðaröðin & austan fjöðurinn, og þar mest
 Árnafjörður. - Alls munu fjöðir og stórir vikur
 Vestfæðna um 60 at tölur.

Hið efri & Skagnum samfeld hásléttu, ístast
 gráðurlaus, þar gróðurleif; stórar mörðum og
 sláfi á höfðum kláppum ~~þetta~~ ^{þetta} hylja undan
 austur. Ísta. Hæð Vestfæðafallanna yfir sjó-
 armál, & jafnaðarlegast 600-800 metrar. Hæð
 hnitkarni um: Kaldbakur milli Árnafjörðs
 og Dýrafjæða 998 m., ~~jökull~~ ^{jökull} Hjótabungu í
 Drangajökli 935 m., Sjónfjall á Glanni, 920 m.
 Þess ~~þess~~ ^{þess} fjall milli þess fæðar og
 Kallafjæðarheitar 907. metrar. Árnafjörður

Reitbóls

hastettan arnu sinn, lilla logni, út af sjó á
 hvarju andræsi Skazans, og unda þor indast með
 þurmiplunu hönnuun frá brú til sjávar, mör
 hundret metru lárna. —

Venlegt og samfellt undirlendi á varla mun
 að reita á Vestfjaldaskaganum. Þeirskulur og mun^{innar?}
 Regkhalasvæðir má þá séfart samfellt undar lúðis-
 spæna, og Þaðastrið, af mætti, ^{300 og} ~~þitt samslæðir~~
 sí þá skammt milli fjalls og fjöru. Af Vest-
 fjöllum, þ. Þundurþindur ~~þessum~~ gróðurstær,
 og þar á mest samfellt fléðslu. ~~Fjallarnir~~
~~þessum~~ Dalirir þar mætti allstori, og
 flestir gróðurir og veðfjörir. — Þar er ekkert
 fætt fleiri orðum. Þá mun landslag Vest-
 fjalda sveitanna, en í héraðalýsingunum
~~þess~~ ^{nothætt} þá á öftr, verður sœttum Þaðastrið,
 — Sjá þú röðilega lýst. —

Ekki út stríkat,
 nema get sé' met þess.

Baidastrandasýsla nær frá Félsháðarbotni
 að Langanesi í Amarfirði. Summan að
 sýslunni hefur Breiðafjörð, og fjörð þess, sem
 inn er honum stævast, allt að Björgföngum.
 Vestan í sýsluna stævast Færevísfjörður, Tálma-
 fjörður, og Amarfjörður. Norðvestind laus, og
 Borgarfjörður eru þó í Hálfadalsýslu. — Landamur
 sýslunnar að norðan eru Vatnaskil á hálsdinni,
 fjarnt milli Hálfadalsýslu, frá Langanesi austur
 um suðurjörðar Gláms, og norðvestur Breiðdal-
 -fjället, málst í þorngáfíðarbotni. Þaðan
 liggur Strandasýsla norðan ^í sýslunnar, svo sem
 víðum hallar, austur á málst í Félsháðar-
 -botni að summan um Kallafíðarbotni að norðan.
 Austur bakmörkin eru um Brekkudal í Félsháðar-
 þá felur í Dalasýslu.

Inn í Breiðafjörð stævast þessir fjörðir norður í
 sýsluna, auk Félsháðar, sem skiptit til helmingja
 milli Baidastanda- og Dalasýslu. Vestast er
 Krákstjörður, þá Berufjörður, þorngáfíðar, Djúgá-
 -fjörður, Gufufjörður, Kallafjörður, Krággstjörður,
 Skálmarfjörður, og inn í honum Mjólfjörður, Vatlafjörður,
 Karlungarfjörður, inn í honum Mjólfjörður, Kjálkafjörður,
 Vatnsfjörður og Hagavadal.

~~Norðan~~ Vestan Skarðfells gengur minn Þjórðad-
all í Rauðasandi, Norðan Þjórðunga. Til suðausts
Fekelsfjörður og minn er honum Östfjörður, þá Tálkna-
fjörður, og loks Árnafjörður að Langanesi. Minn er
Árnafjörður gangi fjörr fjörð, svo Hallast minn nefni
Sudurfirði. Vestastíðinn ~~heiti~~ Fossfjörður, þá
Reykjafjörður, Tröstanfjörður, og loks Geirfjör-
ður nær Langanesi.

Siglun skiptit í ellefu lög. Sum nefnast:
Geradalslög, frá Felsfandi-Þrekkum, að Klett
vörð Hallafjörð. Králstjörð, Reykhlíðasveit,
þá að Múli, vestan Þorshafnarbætur,
Geradalsveit þá að megin Klettslíð í
Hallafjörð, Múlasveit þá að Skipta, austan
megin Fjölkafládbætur, Rauðaskarðslög, þá
að Stáli í Siglunesslíðum, Rauðasandslög
að Altarishöfði í Raknadalshlíð, norðanmegin
Fekelsfjörður, Fekelslög að Tálkna,
Tálknafjörðarlög, að Hálfadal í Háphlíðum,
Hálfdalshögur að Gletti minna vörð Hrótu í Árnaf-
fjörð, og Sudurfjörðarlög, að Langanesi.
Loks elur svo Flaksgarðslög yfir Mólavegg
Þreidafjörðum.

Hjeraslysing Geiradalskrepps

Einu og kunnugt er og sjá má á Uppsdrötti Íslands ganga margir smafirir inn í Breiðafirði, er gróinnast svo í aðru minni, vikur og voga. Gilsfjörður er þó sá, sem lengst skerst inn, austast inn í Breiðafirði.

Í daglegu tali er mynni Gilsfjörðar talið milli Krókafjandarness og Fjaldarness í Laurbjarkreppu. (Þótt þorvaldur Thóróddsen, í Íslandshyrningu sinni kalli hann byrgja við Klopning). Er fjörðurinn mjög hönnuinn girtur er inn kemur, með subráttar kliðar, nokkruð upp og inn víða. Undirlendi er ekkert innan til nema við fjöðvötnum, en það er fallett stöðugt, sem sumstaðar flæðir yfir um stórstraum. Upp frá láglandinu taka svo við töðugresisbrekkur, bekir og lindir, ár og fossar, sem hrofa þar stöð af stöð um kleifarinnar híd efra.

Því aucturkenni fjöðvötna upp frá láglandinu stendur þar á fögnum stað og er það Kleifar í Gilsfirði. Innst þessum í Dalasýðu, en á þó kirkjun sýkur að Garpsdal. Er jörðin vildisjört og hafa þar jafnan búið gildir bandur. Því stur núm land þarna ^{frá Ólafsdal að Gilsfirði} Gilsfjörðar, og reist þar á Kleifum. Var hann tengdastadur Gullþoriss.

Við útnöðurkenni fjöðvötna stendur þessum Gilsfjörðar

brekka upptíð dagslendingum í myrri Brekkuvíðs,
á fögnum stað mót suðri og sól. Um dalinn liggur bilvegur
til Strandasýslu. Þarna er kjarngott beitoland summa
og vetur, og mjög vöngott. Þarna fyrir fjandabotninum
er yndislegt að sumaslagi, og svo kvæð Jón Theodorsson,
sem bjó um hrið á Brekku:

Óblessað hjírad, grösug grund,
og gríttar hungur fjalla,
þeg vil þú umma alla stund
með á og læk og hjalla,
og blessun gefna innst við ál
og alla fegurð þína.
Þú hjí fyrst lífið þá minn sál
og sólar geislum skína.

Fyrir 20 árum var mikið um svani á fjörðinum og var
mikið þryggt og yndisaukt í kvöldkyrðinni, er hinar hæn
hlíðar endurinnuðar í kvöldkyrðinni svanasönginn.
Fram fjalli til fjalls, eða þá skínandi hvít breiðan á
eyrunum, er þar gengur til náða, en aðrar hjeldu vörðum
trilega ef eitthvað grunnsamlegt kynnir að vera á seigi.

Um Lilsfjört yrkir Br. Baldsson glæsilegt kvæði. Þar er
er þetta erindi:

Loanis á veynum síngroddir þreyta
samtíttar öldumac dýrnjandi mid,
sandi i högunum selgatis leita,
sjúkvað eitt andeja vottar og fríð.

En svo varlíka arður af sumardvöl svansins þarna,
 er hann feldi fjáðris þvi, þar vörn þá verðunumara
 og allgöð tekjastind. En nú er öldin önnur, þvi svannum
 er nú næstum horfinn þjéðan, sermílega þvi ataleysi, þvi
 markálmur er nú horfinn þjéð um slóðir.

Ekki er mótak á Gilsfjardarbrekku, og er þetta bayalegt
 mjög, en lítillskattar sustarbrands orðið vati hlidinni
 út frá bænum.

Þrá þrekku er brött hlíð, allvel grösug innantil, alla
 leið út að Gilsfjardarmúla, en landamerki milli bæjanna
 er Mafa dalsá á miðri hlíð. Þangað liggur bilvegurinn í
 fjörunni. Er áinn brúðtraust og vel þarna við sjóinn,
 en síðan liggur vegurinn upp á Mílahlíðina, og svo
 áfram, yfir svokölluð Slitur, og má þjéð einn muna um
 stjörn, þvi þarna er snarbratt niður, og slóðslýs ef útaf
 bari.

Gilsfjardarmúli er ekki flutningssjór, en útbeil er góð
 góð til nóst á vetrinum. Þarinn dregur nafn sitt af
 múla þeim hinum mikla, er gnæfir tígulega yfir bæinn.
 Er þetta snotturt býli og vel um horfid alla vega. Þinn er stírt
 og liggur einnkarfagurlega mót sól og súðri og þestir
 una sjú vel þarna, og einnkarhlýgt þarna við bænn
 fjallsins, er sólar nýtur.

Þinn ofan tímíð er þannar, grönn að ofan, með stöllum
 og síllum alla vega, og er hann leikvangur barnanna í
 Míla frá einnatið. Svo yfir Halla skáldkona um þann:

A lífsþjáðarmíla kannri káum
 hefur minn andi jafnan hið,
 það er örskammt frá agi bláinn,
 eyjar og fjöllin blasa við.
 Þar vil ég liggja þá ey deg,
 þar lifir blómið gleymt mjóey.

Þarna íst kinn upp í fædur garði og naut kinn beita,
 sem vól var á í ríma höndum. Og þegar áin fjölguðu, og
 kinn var komin í fjarlægð, leitaði hugurinn heim, heim
 á kinnar yndislegu eskustöðvar, því eins og til forna: Róm
 er sú taug er rekka dregur, fædur tína til. Og enn segir kinn:

Ég þekki líf í litum þí
 svo langt frá alri neyð,
 og því til hálfs ei þakkað þu,
 að þar min eska leið.

Ég þekki fríðan fjallaþring
 með fagurt klettarið,
 þar á og lekir allt í þring
 um ástir talast við.

Ég þekki og man hve þynnan ká
 um heidrið sem markvöld
 er guðdómleg, er geislun strá
 kinn gullum sólartjöld.

Þegar vestan við tímnið í Múla breiðkar fjörðurinn
 snögglega, en frá viki þeirri, sem þar verður, skerst dalur
 inn í hálendið og heitir Laugsdalur. Tvo til þrjá kílómetra

frá sjó greinist dalurinn í tveit, en göltur hefur málma,
sem klyfur dalinn. Vatn er þarna í dalsmyrminum skammt
frá sjó, og falla í það gil og lækir ofan af hálandinu, en
úr því rennur svo hláa til sjávar og er hún brúð
niðan við vatnið, og deili löndum þótt. Heldur er
dalur þessi þjósturur, en þjástuð mun þarna milli
steinanna.

Vestan við dalsmyrmið, undir lágrí grasi vafinn
hlíð, stendur þessur Garpsdalur. Hefur jörðin að formi
og rýpi þótt glæsileg, og gagnauðug til lands og sjávar
og liggur vel við suðri. Öf fram á fæðinum er fjögur eyja
grasi vafinn, og smá holmar, og er þetta eggver bindandi
í Garpsdal. Hér er snötur kirkja, nýbyggð, og þess jóni
vaxinn. Þvinguð af steini, og renniskjöttum, og heyrinn
vélur við höndina, og er auðugt, að hjer kafa dýgund
þendur að ummið.

Í Garpsdal bjó til forna Halldór Garpsdalsgodi, og
idur sonur hans þorvaldur. Var hann auðugur að þjó, er
hann bað Guðrúnar Ösvífadóttur og fíkk hennar, þá 15
ára að aldri. Skammvinnar undir þó samfar þeirra,
því Guðrún veitti vel, og var skáalkinn mikil, en þorvaldur
smá memmi og þjóglögger, og skildi Guðrún við hann
eftir stóttar samvistir.

Frá því um aldamót káprastar eigi setið í
Garpsdal, en prestur Staðarkúlsþinga þjónað þar.
Geta má þess, að bindi hefur látið byggja ^{þreisa} afstæð

á þeim, sem lýsir og ylfar beinn og kirkjuna.

Bestu kemilesti á fjallinu milli Grösfjæðar og Gröfadals eru Gröpsdalsnjöfjöll. Er þaðan vísýni mikil um Breiða fjörð. Skarðstínd, Helgafellsveit og Snæfellsjökull blasa þeir við í fjörðs vörð, og mikill fjöldi græma eyjaskolla um allan fjörð. Alltaf skor vestur, niður þess útsýnis.

Næsti bær er ~~sem~~ Grönustaðir. Það er litil jörð en hæg og ein ker-snotur. Hinn liggur ágætlega við súl, og er vörðgott ^{þar} og landið vel fallið til ræktunar sökum legu þess. Þarna er litil rafstöð, og að öllu vel um horfið um húsabætur og hlús. Þarna bjó í fornöld Gróa síð, er breiddi Klæði á horn nauta sinnar og bjó reka á leið til Lángeyrar, þar sem þeir Steinólfr hinn lági og Gullþorir börðust við sjóinn, og sjundist þeim Steinólfi og mönnum hans ^{í Grönustöðum} sem þar fari her manns, sem nautu feru, og flýðu á skipi sínu. Má telja víst, að Grönustaðir sjáir við hana kenndir.

Frá Gröpsdalsnjöfjöllum leikkar fjallið jafnt og þétt ofan á hálsmann þjá Grönustæðum og endar þá míla þeim, er þar verður ^{litlu vestur} og heitir Kröksfjæðarmúli. Þess hann frá lág-leudinni brattur með skörpum ^{línum} híd efra. Framan í míla þessum teygja sig íðgrænir grasgeirar upp undir snarbratta hámanna, því þarna er knútskjöl í norðan-átt. Frá míla þessum gengur nes alllangt fram í fjört, og eyjar fram af því. Heitir það Kröksfjæðarnes og stendur þar nær því í miðju nesinu á fjörum stað og

er það Kröksfjardarnes. En nesid fremur kjöstrugt,
mest klettahjallar i vestur frá bænum, með lög- og
grasbolum, en malar og myrar innan við bænum upp-
undi Kröksfjardarmúla.

Útsýni er þarna fagurt til Reykjaness, Þamahlis-
ar, Ymsveitar og Vaðalfjalla, svo og inn yfi Geiradal-
inn, sem þarna hlasic milt.

Þvo segir i Landnámabók: „Því árin krökur nam
land allt frá Kröksfjardarmúla til Hlafrá fells“ þ. e.
allan Geiradal og meginhluta Ymsveitar Reykhol-
asveitar, og bjó i Kröksfjardarnesi.

Því getur, Steinvölfr frá Fagradal og Gullþórir, reid
því árin vestan fyrir Kröksfjardarmúla með þrem
tugi manna til að skilja þá, og var þó lítill tími
til liðsáfnæðar, því fundinn var brátt að.

Ym með með Kröksfjardarnesinn liggur Kröksfjörður
til norðurs góðan spöl inn fyrir bænum, en snarþeggir
svo til nordvesturs, og skerst inn i þrít láglendi.
er nefnt er Ymsveit Reykholasveitar. En upp frá
þeggi þeirri, er sjú gat um, liggur Geiradalur til norðurs.
Að neðan, mest sjó, er dalurinn tveggja kilometra
breitur. Um tvo kilometra frá sjó klofnar dalurinn
og greinist i tvo dali: Bakkadall og Gautadall.
Dali þessir liggja svo langt inn i hálendið, er skilur
Breiðafjörð og Hlíngvínsfjörð, að þeir mestu mæta

er það Kröksfjardarnes. En nesid fremur hjóstrugt,
mest klettahjallar í vestur frá beinum, með lýng og
grasbóllum, en melar og myjar innar við beim upp-
undi Kröksfjardarmúlaum.

Útsýni er þarna fagurt. til Reykjaness, Þarnahlíð-
ar, Ymsveitar og Vaðalfjalla, svo og inn yfir Geiradal-
inn, sem þarna blasir við.

(Hafa ymsir mekkir menn búið í Kröksfjardarnesi
þó hjó veldi eigi nefndir, en á dögum Gullþorissögu
getur þess bónda er þóttur Krökur er nefndur og
fjörðurinn er kendur við) Hefur hann ekki verið neitt
smámennt, því þá er þeir deildu á Lányeyri, sem
fyrir getur, Steinálfr frá Þagradal og Gullþórir, reið
þótturinn vestan fyrir Kröksfjardarmúla með þremm
tugi manna til að skilja þá, og var þó lítill tími
til liðsáfnad, því fundinn var brátt að.

Ym með með Kröksfjardarnesinn liggur Kröksfjörður
til norðurs góðan spöl inn fyrir beim, en snarþeggr
svo til nordvesturs, og skerst inn í frítt láglendi,
er nefnt er Ymsveit Reykholasveitar. En upp frá
þeggr þeirri, er sjú gat um, liggja Geiradalur til norðurs.
Að neðan, næst sjó, er dalurinn tveggja kílómetra
breiddur. Um tvo kílómetra frá sjó klofnar dalurinn
og greinist í tvo dali: Bakkadall og Gautadall.
Dali þessir liggja svo langt inn í hálendið, er skilur
Breiðafjörð og Stingrinn fjörð, að þeir næstunna mata

döllum norðanfjalls, og er þetta land afgjellur manna
í dalnum.

Þá vikið er áftur að Hróksfjardarnesi. En þar
umbætur miklar í rektum og húsabótum, og myndas-
bragar á öllu. Þar eru eyjar gagnsamar um dinn og
sel og krognskelsaveidi á vorum, og þefar um langt skeið
verid búið þarna góðu búi.

Skal nú vikið inn í dalinn. Verður þá fyrst fyrir
Svarf höll, sem stendur á höf niðri á lög lundum,
nokkurt frá hlið dalsins. En það fremur lítill jörð
en hæg, og þefar tekið miklu um bótum fyrir ^{skömmu} stuttu
bæði að húsum og tímrekt. En eyjar þarna alla
vegr út frá tímum, en ekkert fjalllendi á hús,
og þótti áður ryðdarjörð. En nú er vegur þennan
meiri en áður.

>
2. ork
byrjar.

Næsti bæ húsaveg frá, en norðfjallinn, stendur
hátt. En það Brekka í Geisadal (Litla-Brekka).
Það er smábýli, en hagt eins og Svarf höll. Hlín á
nokkurt fjalllendi á hálsinum uppsi. Var hún áður
í svipum aliti sem Svarf höllinn, En þefar nú
fengið nokkrar umbætur í rektum, húsabótum
og girtingum, svo þar er nú betra en áður.

Útsýni er þarna fagurt, ein kúnn er kvöldsólar
nýtur, er þar undir fagurt í á kyrum sum að kvöldum.

Og á, sem þetta ritar og búið hefti þarna í 36 ár
og komið á legg börnum nokkurn tileinkaði sjó.

í alvönn orð Jónasar Hallgrímssonar í kvæðinu gullfaga
 „Gumaskólma“: „Hjér vil jég una æfi minna daga, þó
 sem guð mig sændir“. Þó fór þetta svo sem minn komið.

Nasti bar er ~~so~~ Þakk: spölkorn innar við ána.
 Þessi jöf þefir klotið miklar um batur síðustu áratugi,
 bæði í timrekt og húsabótum. Er þó erfið dalfjörð og
 slofur reitunysammar á fjallinu uppi, en land þjann
 gott sumar og vetur, er til næst. Hjér var til fjarna selför
 á dalnum frammi og smjörkustur með afbrigðum
 góður.

Þá er næsti bar Valshamar í myrri Þakka dals
 norðan á undir hamri, sem barinn dreyur nafn af,
 en telst þó til Geisadal. Þetta er mikil dalfjörð að
 landryggi og slofum, sumum til fjalls. Jörðin er
 ágætlega sitin og um batur nokkrar í raktum og þó einn
 meiri í húsabótum. og þó þýðilega sitin.

Litlu norðan er barinn stendur í skailundismáli mikill
 upps af tungu þeirri, er á nár mynda, Þakka að
 austan, og Gautsdalsá að vestan, og skilur ham
 dalina Þakka dal og Gauts dal, en hálendi þar
 málum gengur suður úr er Tunguheið er liggur úr
 Geisadal til Steingrimsfjardar um Tröllatungu. Er
 land Valshamarar tungu þeirri er á nár mynda
 að Miðheiðarborg. Þarna eru leitarmæti Geisadala
 og norðanmanna við fjallskil á haustum.

Á Valshamri er sandland gott og selför í gamla

daga á dalnum frammi.

Þórum vilt þá sem leið liggur til næsta bæjar út með fjellinu og Rómum í skard nokkurt. Blásir þá við auga myndasýnir í Gautsdal og mynni dalsins. Er þarna afþjófalega hjóla og umgengni hin berta. Húsa og tímabætur ~~í stórfelldum~~ ~~í stórfelldum~~ og rafstöð í dalnum frammi.

Þarna er sauðland gott, og hefir selst verið fram í dalnum til forna.

Ekki er viðsýnt í Gautsdal; sjáir á ská yfir dalinn til Brekku og Svartfjells og Skarðstándar-fjalla.

Þá er Ingumastadir næsti bæ. Stendur hann nðu með hálsinum við flóa vötn, sem kendur er við bæinn. Á jörðin ekki til fjalls. Þar er graslandi mikið og sléttur þvi nægar. Þessi jörð hefir mikið verið belt undanfarna áratugi; bæði að húsum og túni, og er flutningsjörð, og hefir mikla framtíðar möguleika um ræktun sem flestar jörðir í dalnum.

Gaamt þáðar til vesturs er bæinn Tindur, og stendur hann undir grasi vafinn brekku, en fyrir ofan brekkuna rísa einhvernilegar braunstöytnar yfir bænum og setja svip á umhverfið og eru einhvernilegar til að sjá.

Þvíli þetta er hið frídasta og hefir tekið miklum um-bótum, ein þann á þessari öld sem aðrar jörðir í sveitinni, og er þarna hið frídasta setur. Stendur þarinn hál, og glæsilegt útsýni vith og breitt milli Reykjanes og Skarðstándar-fjalla og allan eyjaklasa stór-

bylanna Reykhöla, Fagradals, ^{og fleiri} ~~með mætti~~. Þarna
sýir vel til mannafæda um hjeradid, og munu þá
Ljónvatsynir hafa þótt áhjösanlegt að hafa hjeri njósi,
er hann bjó á Reykhöllum, og óttadist heimsohnir
Norðlendinga forðum. Hann þó sigi að haldi, því að
dimmviðri var og gaf þar ekki sín, fyrst flokkur þeir
reid i túni á Þindum, og njósnað munn allir drepna.

Næsti bær er svo Klettur, vestast bærinn i sveitinni.
Stendur hann hátt, skammt frá Þindum vestur með
hálsbrekkunni á fögnum stað undir vel gróinni hlíð.
Er þar ~~með~~ hlýlegt og vitl útsýni sem á Þindum en
þó betri fram i Innsvit. Er þetta lítið en snótt
byli og þótt umhverfi. Einsalegt og hlýlegt og en
þarna nokkrar um betur, einokum gróingur og tímberur.

Nátturafundur er víða mikil i sveitinni. Einokum
er útsýnið oft dásamlegt frá þeim bæjum, er hæst
standa þegar kveldsól stafar i logni þinnu eyjum
fagra Breiðafjörð. - Guðmundur skáld Geisdal, ^{frýðde} sem
alinn er uppi i Gautsdal, kastaði eitt sinn fram
stóku þessari um dalinn:

Hver á herri og rymri rann
og ræðulhlymri salinn?
Hver sem víðri úteyn ann
elskar Geiradalinn

Eflir langa þarveru kvæðsami maður:

Þvíkar hjartað kippir að

Hvælds í röðulskáni
þegar sjúktuð höll og hæð
heilsar fönnu vini.

Margis þóðanum dæst að valla-leiðis. gróin kletta-
hólumum þing um Hlítt og Trinda með skúlium og keltum.

Ókostir sveitarinnar fyrir á árum vörn slitróttar og erfida
samgöngur við aðra landsklute, bæði á sjó og landi.

Nú er þessi ammaska úr vegi rutt með hagsteðnum
~~þilfertum~~
~~þingum~~ á sumrin og bátaförum, sem ríkið styðti,
en strandferðaskip eru enn sjaldsýndir gestir hér.

En síðan kaupfélag reis upp í Hóskopparáðuneyri
fyrir málega 30 árum, hafa þáar sveitir við Breiða-
fjörð að jafni auðvelda vörn-aðdrætti.

Vetrarsíki er mikið á summun bæjum sveitarinnar
en landkustir yfirleitt göðir og afurðaríkt fjö. en
sandþjásnekt er aðal atvinnan, ríkin með dugnaði
fólksins þar, enla má segja, að nú um langa
tíð hafi verið þar valinn maður í hverju ríki.

Guðfinn Jónsson